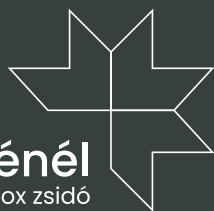
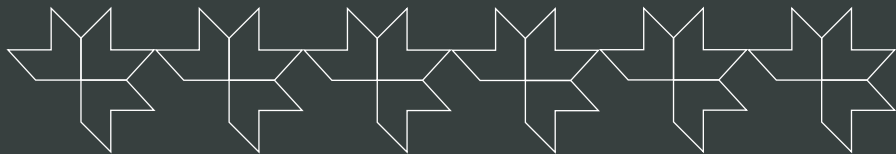

A Tóra fényénél

Sokszínű orthodox zsidó
életvilágok a vészkorok előtt

Olvasd végig a kiállítást, és oldd meg a feladatokat!

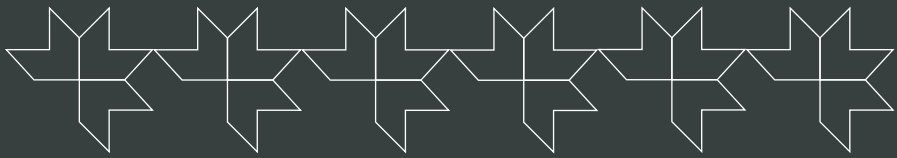

Készült a Holokauszt Emlékközpont *A Tóra fényénél – Sokszínű orthodox zsidó életvilágok a vészorszak előtt* című kiállításához.

Vándorkiállítás kölcsönzése és további információ oktatási programokról:

Tel.: (1) 455 33 24

E-mail: oktatas@hdke.hu

Illeszd be a szövegbe a hiányzó szavakat!

A köztudatban ma a Tóra ..... öt könyvét jelenti, azonban a zsidó hagyományban ennél sokkal többet: a ..... hegyén kinyilatkoztatott írott és szóbeli tant, amely a ..... iránymutatóként, és ke-retrendszerként szolgált nemzedékről nemzedékre. [...] A modernitásban számos dolog megváltozott, melyek a különböző vallások közösségeit intézményi szinten érintette. A kiállításunk a magyar ..... sokféleségét, a modernitásra adott válaszait mutatja be a fővárosi országos szervezettől és a pesti hitközségtől kezdve a vidéki orthodoxia színes világáig. Az orthodox közösségeken kívül az ..... és az ..... zsidóképe gyakran modernitásvitaként artikulálódott. A „zsidó” gyakran a ..... allegóriája lett a közbeszéd-ben, az orthodox zsidó pedig a modernizálódni nem hajlandó zsidó megtestesülése. Ebben a vitában nemzsidók és orthodox ....., illetve felvilágosult újitó és orthodox irányvonalat képviselők között sokszor jelent meg a fény és a sötétség hasonlata. Amíg vádként az orthodoxiára a középkori elmaradottság sötétsége, a racionalitás fényének hiánya vetült, addig az orthodoxia védelmezői a ..... fényét és ..... világosságát hangsúlyozták, amely kizár minden sötétséget.

Mózes

Szináj

szétszóratásban

orthodoxia

antijudaizmus

antiszemitizmus

modernitás

zsidók

Tóra

Örökkévaló

Mi látható a képeken? Karikázd be a helyes választ!

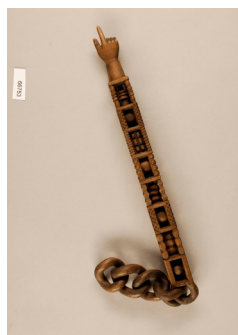
- imádkozó férfi
- kerti munkát végző férfi
- újságot olvasó férfi

- Pick szalámi
- sertés szalámi
- orth. kóser szalámi

- téli sapka
- strájmli
- vadászkalap

- tóramutató pásztorfaragással
- szecessziós cukorka csipesz
- modern ötvösmunka

joghallgatók

/ mérnökök

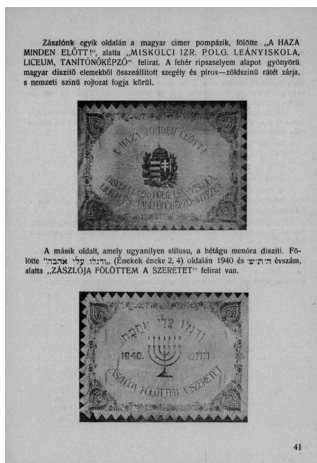
/ bőherok

orthodox család

/ neológ család

/ katolikus család

barokk motívumok

/ kalocsai minták

/ szűrhimzés

neológ zsinagóga

/ orthodox zsinagóga

/ status quo zsinagóga

Keresd meg a párját a másik oldalon, és kösd össze

Kóser

Tóra

Gólesz

Mikve

Jahrzeit

Talmud

Tóramutató

Tomché Jesívosz

Kiddus

Antiszemitizmus

Héder

Orthodox

Tradicionális zsidó irányzat. Magyarországon kb.
60%-át adták az ország zsidóságának.

Jelentése: szétszóródás, elsősorban az Izráel földjén kívül lévő
zsidó településeket jelöli.

Zsidó szertartás. A szombat és a zsidó ünnepek borívással és
áldásmondással történő megszentelése.

A Tórát értelmező szóbeli hagyomány írásban rögzített része, a vallástör-
vény alapjául szolgáló - egymásra épülő - véleménygyűjtemény, jogi és
vallási alapvetések tára, amit máig tanulnak a jesívákban, és ami ezeknek
az intézményeknek a másik nevét adja.

A zsidók olyan megítélése, amely a velük szembeni
gyűlölet kifejezéseként nyilvánulhat meg.

A zsidók számára előírt rituális fürdésre kialakított fürdő.

A talmudiskolákat segélyező, egykori országos egyesület.

Rabbik és rebbék halálozási évfordulója esetén tömeges zarándoklatok
alkalma egykor és ma is Magyarországon.

A zsidó oktatás első közösségi első közösségi formája. Kisgyerekekkel
fogadott tanító foglalkozott benne.

A kinyilatkoztatott Tan egészének és Mózes öt könyvének összefoglaló neve.

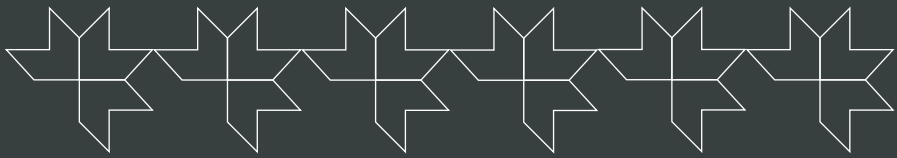
Olvasás közben a sortévesztés kivédésére használják, segítségével követik
a sorokat. A tekercshez kézzel hozzányúlni nem szabad.

Orthodox zsidók számára azt jelenti, hogy meg lehet enni, inni, ha ruháról,
tárgyról mondják, szabad használni.

Döntsd el, hogy az állítás igaz vagy hamis, és jelöld X-el!

	IGAZ	HAMIS
A Sábbsosz reggel 6-tól este 6-ig tart.		
A férjes zsidó nők parókát hordanak.		
Az orthodox zsidó férfiak nem vesznek fel lent és gyapjút keverő anyagból készült ruhát.		
A hászkálá egy zsidó péksütemény.		
A bóherok jesíva tanulók voltak.		
A Tóra díszzeit csak zsidó ötvösök készíthették a 19. századig.		
A budapesti orthodox otthonokban nem voltak gobelin képek.		
Volt kóser Szerencsi Csokoládé.		
Az orthodox zsinagógában a nők a karzaton kapnak helyet külön bejárattal, és sűrű rács takarja el őket.		
Ismert fotósok gyakran csináltak beállított, a valóságnak nem megfelelő képeket orthodoxokról.		

	IGAZ	HAMIS
A fej befedésére használt cilinderek, kalapok és kucsmák a viselő társadalmi státuszára utaltak.		
A munkácsi rebbe 1933-ban nem engedélyezte, hogy filmet forgassanak a lánya esküvőjéről.		
Minden orthodox nőnek minimum havonta egyszer el kell látogatnia a mikvébe.		
A Mahziké Hadosz a világi műveltség terjesztését célul kitűző mozgalom.		
A MÁV az 1930-as években nem adott kedvezményt az ortodox zsidó férfiak valálási célú tömeges utazására.		
1950-ben állami utasításra egyesítették a három zsidó irányzatot, így az othodoxia elveszítette autonómiáját.		
A zsidó férfiak számára a fürdőhelyen eltöltött idő a tóratanulásra fordítható idő elvesztegetése is lehetett.		
Orthodox zsidó nők a két világháború között gyakran hordtak rövid szoknyát.		
Szombattartást összekapcsolták a megélhetés kérdésével. A nehézségeket isteni büntetésnek tekintették a szombatszegés miatt.		
Nem létezik orthodox kóser készételkonzerv, mert a vallás tiltja az ételek fémdobozban tárolását.		

Ajánló

Amennyiben az orthodox zsidó irányzat felkeltette érdeklődésedet, és további információkra vágysz a témában, az alábbi könyveket, illetve filmeket ajánljuk szíves figyelmedbe.

Könyvek:

- Glässer Norbert: Találkozás a Szent Igazzal. A magyar nyelvű orthodox zsidó sajtó cádik-képe 1891-1944. Szeged, Gabbiano Print, 2014.
- Kamenická, Viera: Pozsonyi zsidó mesék. Pozsony, Pozsonyi Kifli Polgári Társulás, 2018.
- Körner András: Hogyan éltek? A magyar zsidók hétköznapi élete 1867-1940. Budapest, Corvina Kiadó, 2013.
- Lichtmann Tamás - Villányi András: Az utolsó harminc év (a magyar zsidóság életéből). Budapest, Villányi Kiadó, 2006.
- Villányi Benjámín (szerk.): Fleischmann Izrael: Egy fény a szorongatásban. Budapest, Villányi Kiadó, 2023.

